

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

60-2

100 Státní archeologický ústav 100 let moderní archeologie v českých zemích

BRNO 2019

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 60
Volume 60

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Lumír Poláček

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Rudolf Procházka, Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Zdeňka Pavková, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Šimon Ungerman

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce
Cover Photography

Litovel, Masarykova ulice. Keramická plastika koníčka (obr. 67, str. 282).
Litovel, Masarykova Street. Ceramic sculpture of a horse (Fig. 67, Pg. 282).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2019
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2019 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

100–200 m severovýchodně od dotčené parcely (Doležel 2013, 226), kam podle všeho objevená cesta směřovala.

Petr Kos, Michal Přichystal

Literatura

Doležel, J. 2013: Tišnov ve středověku a na počátku novověku (od slovanského osídlení do roku 1554). In: J. Doležel, J. Lacina, J. Zaccal (eds.): *Tišnov. Příroda, dějiny, památky, lidé*. Tišnov: Město Tišnov, 224–292.

Rybníček, M., Kolář, T. 2019: *Tišnov – Polyfunkční bytový dům NOEMI*. Rkp. závěrečné zprávy. Uloženo: Lesnická a dřevařská fakulta Mendelovy univerzity, Brno.

Obr. 87. Tišnov, ulice Moukova. Profil říčními sedimenty nad hařovou cestou.

Abb. 87. *Tišnov, Moukova-Straße. Angeschnittene fluviale Sedimente über dem Faschinenweg.*

Obr. 88. Tišnov, ulice Moukova. Cesta.

Abb. 88. *Tišnov, Moukova-Straße. Faschinenweg.*

Resumé

Tišnov (Bez. Brno-venkov), Moukova-Straße, Parz. Nr. 467/3. Jüngere Burgwallzeit. Weg. Rettungsgrabung.

UHERSKÉ HRADIŠTĚ (OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

Ulice Kollárova, Hradební. Novověk. Barokní hradba. Záchranný výzkum.

V souvislosti s rekonstrukcí barokního kamenného opevnění města Uherské Hradiště proběhl na dochovaném úseku mezi ulicemi Kollárova a Hradební předstihový archeologický výzkum (obr. 89). Ten vyvolala mimo samotné rekonstrukce hradby také úprava terénu v jejím jižním sousedství, jejímž cílem bylo zpřístupnit veřejnosti doposud pod zemí ukrytou část kamenného opevnění a vybudovat u něj menší posezení a přístupové cesty, ve formě dvouramenného schodiště na východní straně a rampy pro osoby se sníženou pohyblivostí na straně západní. Archeologický výzkum se zaměřil na tři hlavní dokumentační okruhy. Prvním z nich byla dokumentace stavební podoby kamenné části hradby, která byla v průběhu výzkumu očištěna a v horních partiích postupně rekonstruována (nové spárování, doplnění chybějících částí zdiva). Další dva okruhy souvisely s mechanizovanou skrývkou zeminy v okolí hradby a její následnou ruční exkavací v nižších partiích výkopu, přičemž cílem byla komplexní dokumentace stratigrafické situace a dochovaných dřevěných konstrukčních prvků nacházejících se pod kamennou barokní hradbou. Prozkoumán byl 15 m dlouhý úsek základového výkopu kurtiny a přiléhající část vodního příkopu mezi bastiony sv. Františka a sv. Josefa. Z odebraných vzorků dubových pilotů, které ukotvovaly hradbu v nestabilním jílovitém pod-

Obr. 89. Uherské Hradiště (okr. Uherské Hradiště). Pohled na výzkum barokní fortifikace.

Fig. 89. *Uherské Hradiště (Uherské Hradiště District). View of the excavation of Baroque fortification.*

loží, se podařilo získat pět dendrochronologických dat, které datují výstavbu inkriminovaného úseku hradišské pevnosti do poslední dekády 17. století.

Jaroslav Bartík, Tomáš Chrástek

Resumé

Uherské Hradiště (Uherské Hradiště District), Kollárova Street, Hradební Street. Modern Ages. Baroque fortification. Rescue excavation.

UHERSKÝ BROD (OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

Ulice Hradišská. Vrcholný středověk. Město. Záchranný výzkum.

Při záchranném archeologickém výzkumu na ulici Hradišská č. p. 9 v Uherském Brodě se podařilo v letech 2017–2018 odkrýt unikátní archeologickou situaci, dokumentující stavební vývoj vrcholně středověké parcely. Její jedinečnost tkví především v tom, že vyjma objektu 505 a zdemolovaného sklepa v jihovýchodní části plochy se dochoval středověký terén bez rozsáhlejších poškození z novověku či moderní doby.

Celkem bylo zdokumentováno 7 zahloubených objektů, z nichž v pěti případech se prokazatelně jednalo o suterény nadzemních staveb. Tyto domy byly převážně dřevo-hliněného charakteru; jak však dokládají nálezy fragmentů malty, omítek a kamenů ve výplních objektů, mohly mít některé z nich zděné podezdívky či jiné konstrukční prvky již z kamenného zdiva. Přesnější představu o jednotlivých druzích dřevěných

Obr. 90. Uherský Brod (okr. Uherské Hradiště). Pohled na objekt 502 po exkavaci.

Fig. 90. Uherský Brod (Uherské Hradiště District). View of the feature 502 after excavation.

konstrukcí si budeme moci udělat až po komplexní analýze mazanice a zejména fragmentů s otisky vypálených konstrukčních prvků. Některé ze suterénů mohly mít také střechu z pálené střešní krytiny, jak ukazují nálezy prežů z objektu 504. Na další prvek spojený s domy ukazují nálezy fragmentů kachlů, ze kterých bývala složena celá kamna, jakožto hlavní prostředek vytápění obytných prostor. Nálezová situace z objektu 502 pak dovoluje předpokládat ještě existenci krbu v nadzemní části této stavby.

Zadní, resp. severní část parcely, kde se ve vrcholném středověku zřejmě nacházelo hospodářské zázemí, nebyla zkoumána, jelikož zde stavba nezasahovala hlouběji do terénu. Z chronologického hlediska se podařilo doložit vývoj osídlení od 2. poloviny 13. století (tedy od doby lokace města) až do poslední třetiny 15 století. K novověkým aktivitám na parcele mohl být přiřazen pouze objekt 505, který obsahoval materiál ze 17.–18. století.

Z předběžné analýzy horizontální stratigrafie vyplývá, že zástavba se v průběhu času přesouvala směrem od středu parcely k uliční čáře, tzn. od severu k jihu. Četné superpozice ukazují, že docházelo také k posunu v ose východ–západ, kdy objekty situované více na západ jsou mladší. Je možné, že z pohledu tehdejší středověké parcelace byly částečně prozkoumány přední partie dvou parcel, nikoli jen jedné. K první by mohl náležet nejstarší objekt 504 a další zahloubené suterény 502–500 (obr. 90). Ke druhé by pak náležel objekt 506, přičemž zástavba se mohla vyvíjet podobně, avšak zrcadlově od západu k východu. To ovšem nelze ověřit, jelikož přední část této parcely je zničena již několikrát výše zmíněným sklepem a také podsklepenou sousední budovou č. p. 10. Konstrukčně se od sebe jednotlivé suterény odlišují. Více či méně každý je svým provedením jedinečný. Odlišnosti můžeme spatřovat v rozměrech, orientaci, umístění vstupního schodiště či provedení vnitřní konstrukce. Jistou chronologickou strukturu lze vysledovat u orientace vstupu. Zatímco starší suterény (504, 506 a zřejmě i 503) mají vstupní schodiště situované na jižní, eventuálně východní straně (502), objekty označené jako mladší (500, 501) mají vstupy orientované k severu.

Důležitými poznatky pro poznání středověkého vývoje Uherského Brodu je zjištění, že dva z objektů (500, 502) prokazatelně zanikly v důsledku požáru. Do budoucna bude nutné provést podrobnou analýzu získaného archeologického materiálu a pokusit se tyto dva zánikové horizonty blíže chronologicky ukotvit a propojit s dostupnými písemnými prameny, resp. historickými daty.

Záchranný archeologický výzkum na ulici Hradišská č. p. 9 v Uherském Brodě přinesl mnoho nových poznatků, které přispívají k pochopení mechanismu urbanizace ve vrcholně středověkých městech. Velké